

SeniorSurf

SENIORIEN MEDIATAIDOT

KYSELYTUTKIMUS SENIORIEN KÄYTTÄMISTÄ
MEDIISTA JA AJANKOHTAISEN TIEDON LÄHTEISTÄ

MARI METSÄVAINIO, NINA ZIESSLER, EMMALEENA NIEMI, TIINA ETELÄMÄKI

SENIORSURF-TOIMINTA, VANHUSTYÖN KESKUSLIITTO RY
2024

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÅL RY

Lukijalle

Käsissäsi on raportti Vanhustyön keskusliiton toteuttamasta kyselytutkimuksesta koskien seniorien käyttämiä medioita ja ajankohtaisen tiedon lähteitä.

Yhteiskunnan digitalisoituminen on johtanut siihen, että juuri kukaan ei pärjää ilman digitaitoja. Osallistuminen ja tiedonsaanti, välttämättömät viranomais- ja pankkipalvelut sekä ihmisten välinen yhteydenpito ja median seuraaminen tapahtuvat tänä päivänä usein digitaalisesti ja vaativat käyttäjiltä monitahoisia digitaitoja. Laitteiden ja palveluiden käytön tekninen osaaminen ei riitä, vaan tarvitaan sisällöllistä lukutaitoa, jonka avulla digiä voi käyttää hyödyksi ja iloksi. Medialukutaidot ovat myös tärkeä avain erilaisten verkkohuijausten tunnistamisessa. Erilaisten mediataitojen opetteluun tulisikin kulkea käsi kädessä digitaitojen opetteluun kanssa.

Vaikka ikääntyneet ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, tutkimuksissakin selviää, että digitaitoisten osuus vähenee ja digiosaaminen heikkenee iän kasvaessa. 65–74-vuotiaista vain puolella on vähintään digitaaliset perustaidot. 75–89-vuotiaista digitaidottomien osuus on jopa 78 prosenttia. (Digi- ja väestötietovirasto 2023.)

Jotta ikääntyneille voidaan tarjota heidän tarpeisiinsa sopivaa ja heitä motivoivaa mediataitoja kehittävää sisältöä ja toimintaa, tarvitaan enemmän tietoa heidän median käytön tottumuksistaan ja mediataitojensa tilasta. Seniorien digiosallisuuden vahvistamisen parissa työskentelevä Vanhustyön keskusliiton SeniorSurf-toiminta halusi tarttua tähän haasteeseen ja teki kyselytutkimuksen seniorien käyttämistä medioista ja ajankohtaisen tiedon lähteistä elokuussa 2023.

Kiitämme kyselyn laatimisessa saamastamme asiantuntija-avusta projektipäällikkö Ella Airolaa Kansallisesta audiovisuaalisesta instituutista, ikäihmisten mediakasvatuksesta väitellyttä tutkija Susanna Rivistä Lapin yliopistosta sekä Googlea. Kiitokset myös senioridigiopastajille sekä Suomen Kyselytutkimuksen pilottiryhmälle, jotka testasivat kyselyä. Kyselyn toteutti Suomen Kyselytutkimus Oy.

Tammikuussa 2024

SeniorSurf-toiminta, Vanhustyön keskusliitto

Kyselytutkimuksen rahoittajana toimi Google, joka toimi SeniorSurfin yritysyrityskumppanina mediataitoihin liittyen vuonna 2023.

Sisällys

Lukijalle	2
1. Kyselytutkimuksen toteutus	4
Vastaajat ja taustakysymykset	4
2. Median käyttö ja seuraaminen	5
3. Osallistuminen ja mediasisällön tuottaminen	8
4. Tiedon luotettavuuden arviointi	10
5. Keinot mediataitojen lisäämiseksi	11
6. Lopuksi	12
Lähteet	14

1. Kyselytutkimuksen toteutus

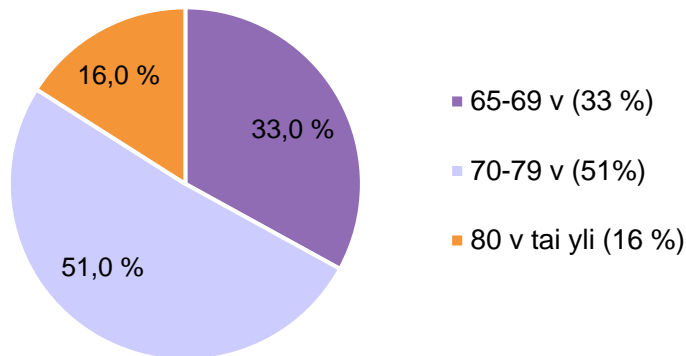
Vanhustyön keskusliitto teki kyselytutkimuksen Suomessa asuvien, yli 65-vuotiaiden seniorien mediataitoihin liittyen. Tutkimuksessa selvitettiin, mistä seniorit etsivät ajankohtaista tietoa ja mitkä ovat mahdollisia tiedonsaannin esteitä. Osana tutkimusta kartoitettiin lisäksi seniorien tottumuksia osallistua ajankohtaiseen keskusteluun sekä näkemyksiä tiedon luotettavuuden arvioinnista. Kyselyn toteutti Suomen Kyselytutkimus Oy.

Tutkimuksen peruskohderyhmä (N) muodostui iältään vähintään 65-vuotiaista mannersuomalaisista seniorikansalaisista. Vastauksia kerättiin sekä digitaalisia palveluja käyttäviltä että ei-digitaalisia palveluja käyttäviltä senioreilta. Tiedonkeruu toteutettiin puhelinhaastattelututkimuksen ja sähköisen vastaajaneelin (50/50) yhdistelmänä 9.8.-1.9.2023 välisenä aikana. Tutkimuksen kokonaisotos (n) oli yhteensä 800 haastattelua. Tilastollinen virhemarginaali on 95 prosentin luotettavuustasolla enintään $\pm 3,5$ prosenttiyksikköä suuntaansa.

Vastajat ja taustakysymykset

Kyselyyn vastanneista noin puolet (51 %) oli 70–79-vuotiaita ja kolmasosa (33 %) 65–69-vuotiaita. Yksi kuudesta vastaajasta (16 %) kertoi olevansa 80-vuotias tai vanhempi. Vanhin kyselyyn vastanneista oli 99-vuotias. (Kuva 1.)

VASTAAJIEN IKÄ

Kuva 1. Vastaajien ikä.

Kyselytutkimukseen vastanneiden sukupuolijakauma naisten ja miesten välillä oli erittäin tasainen, sillä kyselyyn vastanneista 51 % oli naisia ja miehiä 49 %. Vastaajista 96 % ilmoitti äidinkielekseen suomen ja 4 % ruotsin. Kyselytutkimus toteutettiin suomeksi.

Alueellisesti tutkimuksen kokonaisotos muodostettiin vastaamaan maakuntien keskinäisiä väestöosuuksia. Eniten vastaajia oli Uudenmaan (24 %), Varsinais-Suomen (10 %) ja Pirkanmaan (9 %) maakunnista. Alueellisesti vähiten vastaajia oli puolestaan Kainuun (2 %) ja Keski-Pohjanmaan (2 %) maakunnista.

Vastaajien koulutustausta jakautui siten, että suurin osa vastaajista (42 %) oli suorittanut vähintään lukion, ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. Seuraavaksi suurin ryhmä olivat alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet vastaajat (18 %) ja lähes yhtä suuri ryhmä (17 %) olivat ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet vastaajat.

2. Median käyttö ja seuraaminen

Kotimaan ja ulkomaan asioiden seuraaminen suosittua

- Päivittäin seurataan eniten kotimaan ja ulkomaan asioita sekä oman alueen asioita ja uutisia.
- Televisio on ylivoimaisesti suosituin kanava asioiden ja uutisten seuraamiseen.
- Muita kanavia ovat radio, printtilehtien digiversiot, verkkouutiset ja -sivustot.

Tutkimuksessa kartoitettiin sitä, miten usein vastaajat seurasivat erilaisia asioita ja uutisia eri medioista. Useus määriteltiin viisiportaisella asteikolla, jossa 5=päivittäin, 4=viikoittain, 3=kuukausittain, 2=muutaman kerran vuodessa ja 1=en koskaan. Kyselytuloksista käy ilmi, että lähes kaikki vastaajat (98 %) seurasivat kotimaan uutisia päivittäin ja ulkomaan uutisiakin seurasi päivittäin jopa 91 % vastaajista. Huomattavan suuri osa vastaajista (77 %) kertoi seuraavansa päivittäin myös oman alueensa ajankohtaisia uutisia ja asioita. Edellä mainittujen lisäksi vastaajat kertoivat seuraavansa esimerkiksi säätä, kirkon hengellisiä uutisia sekä kauppojen tarjouksia.

Vastaajat seurasivat ylivoimaisesti eniten erilaisia asioita televisiosta (95 %) ja radiosta (64 %). Myös printtilehtien digiversiot, verkkouutiset ja -sivustot (62 %) olivat suosittuja kanavia asioiden ja uutisten seuraamiseen. Perinteisistä printtilehdistä erilaisia asioita seurasi 60 % vastaajista ja lähes saman verran (59 %) kertoi käyttävänsä internetin hakukoneita. Myös läheiset ja ystävät (41 %) sekä sosiaalinen media (35 %) toimivat kanavina erilaisten asioiden ja uutisten seuraamiseen. (Kuva 2.)

KANAVAT ASIOIDEN JA UUTISTEN SEURAAMISEEN

Kuva 2. Mistä kanavista seuraat kyseisiä ajankohtaisia asioita? (Monivalinta)

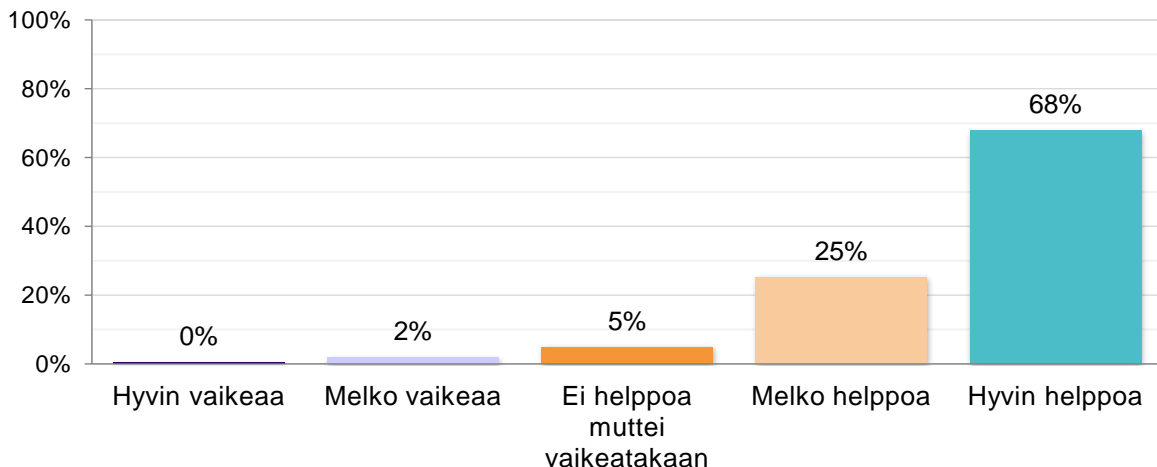
Mediaa seurataan itsenäisesti

- Lähes kaikki seuraavat mediaa ja ajankohtaisia uutisia itsenäisesti.
- Ajankohtaiset asiat ja uutiset löytyvät helposti.
- Ei estettä ajankohtaisten asioiden ja uutisten seuraamiseen.
- Suurin osa kokee, ettei medioiden käyttöä ole tarvetta lisätä.

Lähes kaikki vastaajat kertoivat seuraavansa mediaa ja ajankohtaisia uutisia itsenäisesti (99 %). Vain 5 % vastaajista kertoi käyttävänsä julkisia tai lainattuja aineistoja eikä henkilökohtaista apua median ja ajankohtaisten asioiden seuraamiseen saanut kuin 1 % (11 vastaajaa).

Ajankohtaisten asioiden ja uutisten löytäminen koettiin yleisesti *hyvin helpoksi* (68 %) tai *melko helpoksi* (25 %). *Hyvin vaikeaksi* tai *melko vaikeaksi* ajankohtaisten asioiden ja uutisten löytämisen koki noin kaksi prosenttia vastaajista (n= 17). Avoimissa vastauksissa syynä tähän pidettiin esimerkiksi nykytekniikan puutteellista hallintaa, internetsivujen runsasta tietomäärää tai näköaistiin liittyviä haasteita. (Kuva 3.)

UUTISTEN LÖYTÄMISEN HELPOUS

Kuva 3. Miten helpoksi koet ajankohtaisten asioiden ja uutisten löytämisen?

Jopa 84 % kyselytutkimukseen vastanneista koki, ettei heillä ollut esteitä ajankohtaisten asioiden ja uutisten seuraamiseen. Mikäli esteitä oli, ne liittyivät useimmiten terveyssyihin (5 %), osaamisen puutteeseen (3 %), heikkoihin internetyhteyksiin (3 %) tai ettei seuraamista koettu merkitykselliseksi (3 %).

Tutkimukseen vastanneista 76 % koki, ettei heillä ollut tarvetta lisätä medioiden käyttöä. Vastaajista 15 % kuitenkin ilmoitti, että median käyttö lisääntyisi, mikäli siihen olisi hyvä syy. Avointen vastausten mukaan median käyttöä voisi lisätä, jos siihen olisi aikaa ja osaamista, jos olisi varaa tilata printtilehti tai enemmän maksuttomia vaihtoehtoja sekä nopeampi tietokone.

Pohdintaa

Tämän kyselytutkimuksen tuloksista piirtyy kuva varsin perinteistä mediaa, lähinnä televisiota ja radiota seuraavista seniorikansalaisten joukosta. Toisaalta myös muut ajankohtaisten asioiden ja uutisten seuraamiseen käytettävät kanavat, kuten internetin hakukoneet tai sosiaalinen media, ovat osalle vastaajista tuttuja.

Koska ajankohtaisten asioiden ja uutisten seuraaminen tapahtuu kuitenkin pääosin television ja radion välityksellä, niiden löytyminen koetaan näin helpoksi eikä ajankohtaisen tiedon saannissa koeta tarvitsevan apua. Toisaalta löydetäänkö monien uutisten yhteydessä mainitut lisätiedot tai oman alueen palveluiden tiedot netistä?

Myös aiemmissa ikäihmisten mediankäyttöä ja medialukutaitoa kartoittaneissa tutkimuksissa televisio ja radio ovat pitäneet pintansa sekä käytön yleisyyden puolesta, että luotettavana tiedon lähteenä (vrt. KAVI 2021; Utismedianliitto 2023).

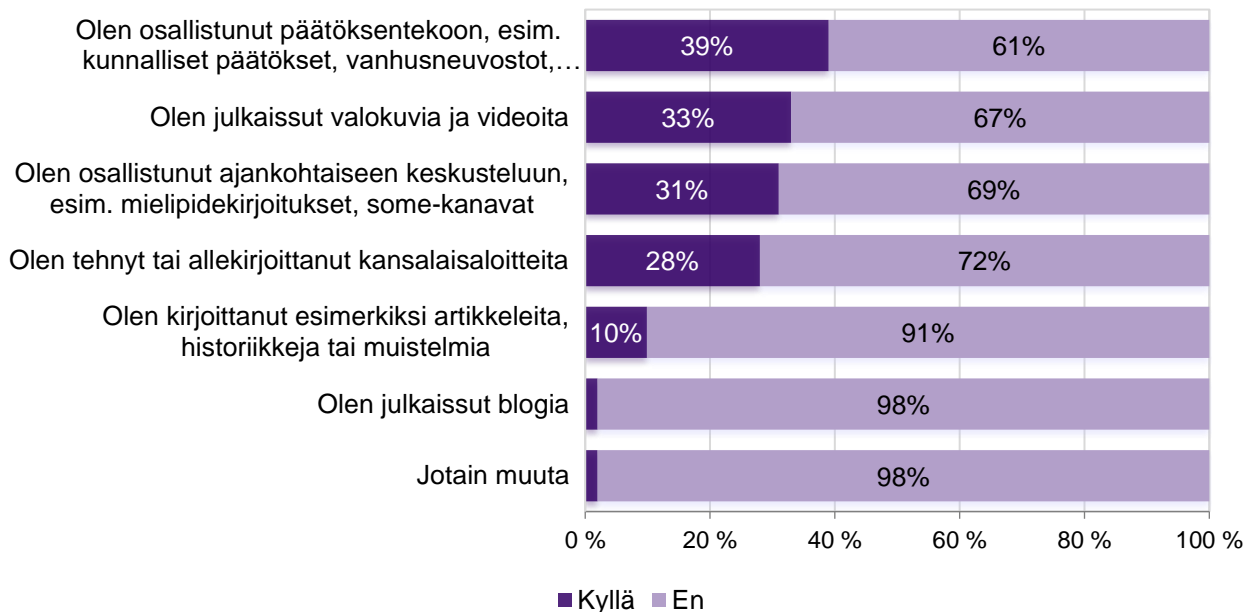
3. Osallistuminen ja mediasisällön tuottaminen

Ajankohtaiseen keskusteluun osallistumiselle ei nähdä esteitä, mutta sitä ei haluta myöskään lisätä

- Yli puolet koki, ettei esteitä ajankohtaiseen keskusteluun osallistumiselle ollut.
- Joka neljäs ei pitänyt keskusteluun osallistumista merkityksellisenä.
- Valtaosa ei kokenut myöskään tarvetta lisätä osallistumista.

Kyselyyn vastanneilta tiedusteltiin heidän osallistumistaan päätöksentekoon ja sisällön tuottamiseen viimeisen 12 kuukauden aikana. Tämän kysymyksen kohdalla vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi heidän tilannettaan kuvaava vaihtoehto. Vastaajista 39 % oli osallistunut kunnallisten päätösten tekemiseen, vanhusneuvostoihin tai päätöksentekoon taloyhtiössä. Kolmannes (33 %) oli julkaissut kuvia tai videoita, 31 % oli osallistunut ajankohtaiseen keskusteluun ja 28 % oli tehnyt tai allekirjoittanut kansalaisaloitteita. (Kuva 4.)

OSALLISTUMINEN PÄÄTÖKSENTEKOON JA SISÄLLÖNTUOTTAMISEEN

Kuva 4. Pohdi viimeistä 12 kuukautta: Mitkä seuraavista väitteistä pätevät kohdallasi?

Kyselyyn vastanneista 61 % koki, ettei heillä ollut esteitä ajankohtaiseen keskusteluun osallistumisessa. Toisaalta 26 % eli joka neljäs kertoi, etteivät he kokeneet keskusteluun osallistumista merkityksellisenä. Vastaajien mukaan terveyssyyt, ajan tai osaamisen puute sekä toisaalta somekeskusteluiden epämiellyttävä sävy olivat syitä, jotka vaikeuttivat keskusteluun osallistumista.

Kysyttäessä sisällön tuottamisen lisäämisestä mediassa, vastaajista jopa 70 % ilmoitti, etteivät he kokeneet tarvetta lisätä osallistumista. Toisaalta joka neljäs (24 %) arvioi, että voisi lisätä sisällön tuotantoa mediaan, jos kokisi sillä olevan merkitystä. Oman mediantuotannon lisäämiseksi koettiin tarvittavan lisää taitoja, aikaa tai parempia keskustelutaitoja, niin itseltä kuin muilta. (Kuva 5.)

MEDIASISÄLLÖN TUOTTAMISEN LISÄÄMINEN

Kuva 5. Mikä sinut saisi itse tuottamaan sisältöä mediaan enemmän? (Monivalinta)

Pohdintaa

Tämän kyselytutkimuksen tulosten perusteella seniorit profiloituvat enemmän median käyttäjiksi kuin sisällön tuottajiksi. Toisaalta voidaan pitää melko hyvänä tuloksena, että noin kolmasosa vastaajista on osallistunut mediakeskusteluihin tai julkaissut valokuvia. Kyselyssä ei selvitetty kuinka usein sisältöä on tuotettu.

Vastaajat vaikuttivat olevan pääosin tyytyväisiä omaan aktiivisuuteensa mediassa. Voidaan kuitenkin pohtia, mikä mahdollisuus senioreilla on vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin ilman osallistumista mediaan. Jääkö heidän äänensä ja kokemuksensa kuulumattomiin?

Tasoittuuko ero eri sukupolvien välillä tulevaisuudessa, kun tulevien seniorien mediataidot mahdollisesti paranevat?

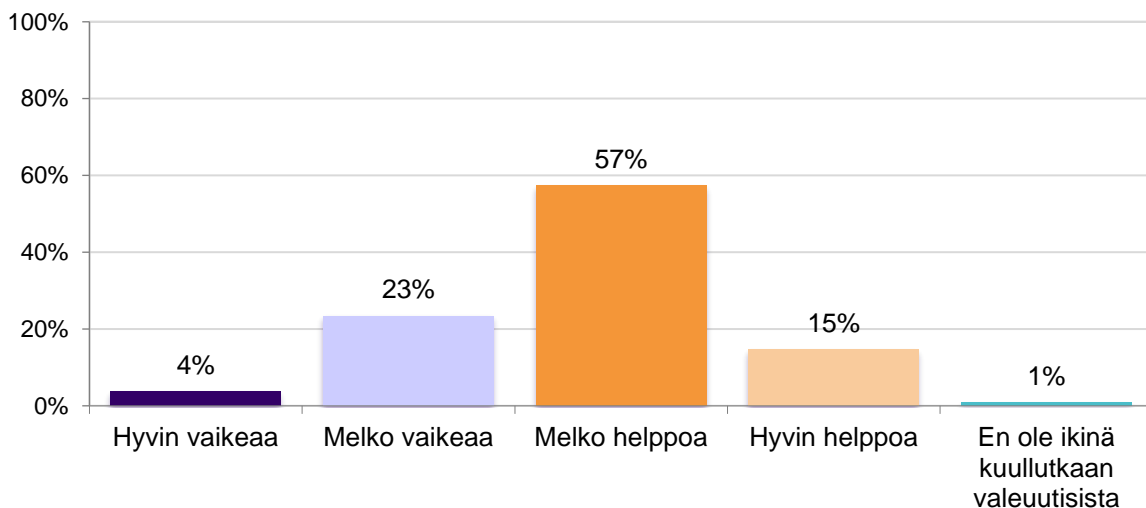
4. Tiedon luotettavuuden arviointi

Luotettavan tiedon arviointi melko helppoa

- Yli puolet arvioi valeuutisten tunnistamisen melko helpoksi.
- Joka neljäs huolissaan tiedon luotettavuuden arviointiin liittyvistä kysymyksistä.
- Joka kolmas vastaaja ei ollut kiinnostunut uusien mediataitojen opiskelusta.
- Mediataitoja opiskellaan mieluiten itsenäisesti (käytännön kautta kokeillen).

Tiedon luotettavuuden arviointi on tärkeä osa medialukutaitoa. Kyselyssä kartoitettiin myös sitä, miten helpoksi vastaajat kokivat valheellisen tiedon tai valeuutisten tunnistamisen. Yhteensä 72 % vastaajista piti valheellisen tiedon tunnistamista *melko* tai jopa *hyvin helppona*. *Melko vaikeaksi* sen arvioi kuitenkin lähes joka neljäs (23 %) vastaaja. Vain prosentti vastaajista ilmoitti, ettei ollut koskaan kuullutkaan valeuutisista. (Kuva 6.)

VALEUUTISTEN TUNNISTAMISEN HELPPOUS

Kuva 6. Miten helppoa sinun on mielestäsi tunnistaa valheellinen tieto tai valeuutinen?

Keinoja valheellisen tiedon ja valeuutisten tunnistamiseksi oli mm. niissä käytettävä kieli, maalaisjärjen käyttö, kokemus ja aavistus. Yli 170 vastaajaa kertoi, että he käyttävät apuna valeuutisten tunnistamisessa eri lähteiden arviointia, vertailua ja monikanavaisuutta.

Moni vastaaja kertoi yhdeksi keinoksi valeuutisten tunnistamiseen sen, että he seuraavat uutisia vain luotettavista lähteistä tai he keskustelevat niistä läheisten kanssa. Osa vastaajista painotti valtamedian luotettavuutta, toisaalta osa vastaajista oli sitä mieltä, ettei suomalaisen valtamediaan voi luottaa. Moni mainitsi myös, että valeuutisten tunnistaa siitä, että se vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta. Erään vastaajan sanoin, ”feikki näkyy heti.”

Vastaajista 27 % ilmoitti olevansa huolissaan tiedon luotettavuuden arvioinnista. Huolta aiheutti mm. huijausrytysten suuri määrä, niiden muuttuminen entistä vaikeammaksi tunnistaa sekä tekoälyn mukaantulo. Osa vastaajista oli huolissaan myös median asenteellisyydestä ja siitä johtuvasta luotettavuuden arvioinnista.

Pohdintaa

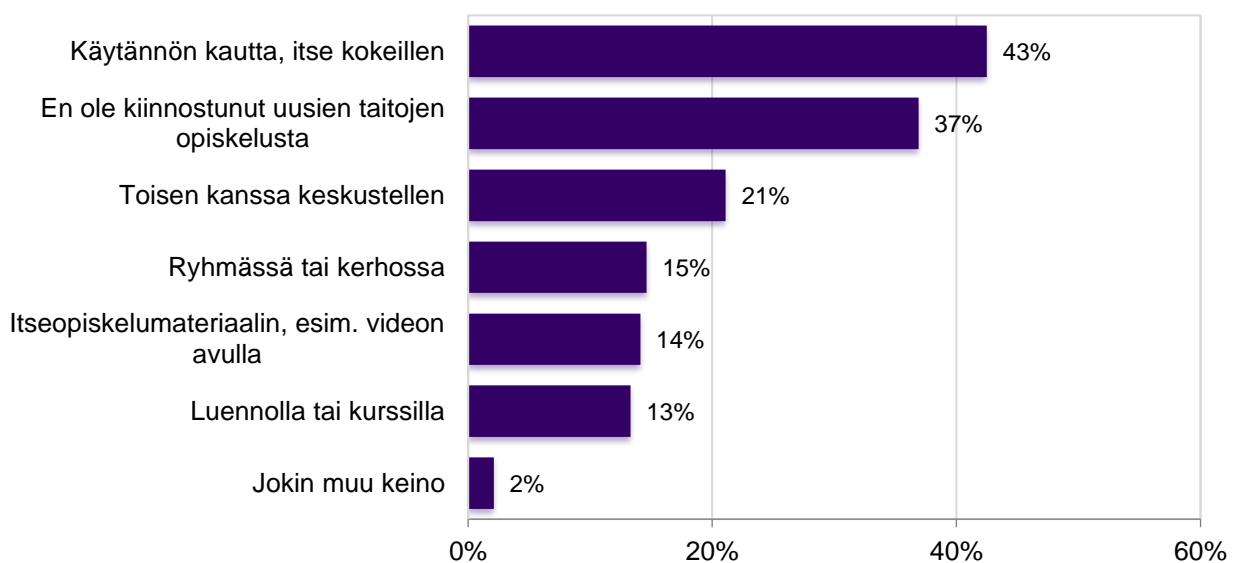
Kyselytutkimukseen vastanneet käyttivät useita keinoja valeutisten tunnistamisen apuna. Yhtenä keinona mainittiin mm. vain luotettavien lähteiden seuraaminen. Tämän kyselyn avulla ei kuitenkaan ollut mahdollista selvittää, mitä näillä luotettavilla lähteillä tarkoitetaan. Jatkossa olisikin tarpeen selvittää, mitä seniorit pitävät luotettavina tiedon lähteinä.

Valeutisten tunnistamista koskevista avoimista vastauksista voidaan päätellä, että vastaajat ovat pääosin varsin tyytyväisiä omiin mediataitoihinsa. Samaan aikaan vastauksissa painottuvat kuitenkin myös maalaisjärjen käyttö ja elämäkokemuksen mukanaan tuomat keinot luotettavan tiedon arvioinnissa. Tästä syystä olisikin mielenkiintoista selvittää, mitkä ovat vastaajien konkreettisia keinoja tiedon arvioinnissa ja ovatko ne muuttuvassa mediamaailmassa riittäviä.

5. Keinot mediataitojen lisäämiseksi

Yhteensä 43 % vastaajista lisäisi mediataitojaan omatoimisesti, itse tapahtuvan kokeilun kautta. 21 % voisi tehdä sen toisen kanssa keskustellen, 15 % ryhmässä tai kerhossa, 14 % itseopiskelumateriaalin kautta ja 13 % luennolla tai kurssilla. Sama vastaaja saattoi olla kiinnostunut lisäämään mediataitojaan myös useamman eri keinon avulla. Kaikista vastaajista 37 % ei ollut kiinnostunut uusien mediataitojen opiskelusta. (Kuva 7).

KEINOT MEDIATAITOJEN LISÄÄMISEKSI

Kuva 7. Mitkä olisivat keinoja, joilla haluaisit lisätä mediataitojasi yleensä? (Monivalinta)

6. Lopuksi

Mediakasvatus sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on otettu mukaan varhaiskasvatussuunnitelmiin ja opetussuunnitelmiin, mutta opintojen ja työelämän ulkopuolella olevien ryhmien, esimerkiksi ikääntyneiden ihmisten mediataitojen tukeminen ei ole määritelty selkeästi kenenkään vastuualueelle kuuluvaksi. Järjestöt, kirjastot, kansalaisopistot ja erilaiset hankkeet kuitenkin tarjoavat senioreille oppimisen paikkoja, ja vertaistuen merkitys on huomattu tärkeäksi. (Rivinen ym. 2021.)

Kuten tämä kysely osoittaa, yli 65-vuotiaat suomalaiset seuraavat ajankohtaisia uutisia ja asioita itsenäisesti, pääosin perinteisen median, kuten television, radion tai sanomalehtien välityksellä. Toisaalta myös muut kanavat, kuten internetin hakukoneet ja sosiaalinen media ovat osalle vastaajista tuttuja kanavia ajankohtaisten asioiden ja uutisten seuraamiseen. Osa tosin kokee uudet välineet haastaviksi.

Vastaajat seuraavat eri medioita itsenäisesti. Ne vastaajat, jotka haluaisivat oppia uusia mediataitoja, haluaisivat pääosin opiskella niitä itsenäisesti, käytännön kautta kokeillen tai korkeintaan jonkun toisen henkilön kanssa, harvemmat ryhmissä tai kursseilla. Myös Digi- ja väestötietoviraston julkaisemassa Digitaitoportissa (2023) nostetaan esiin läheisten rooli digitaalisessa arjessa. Raportin mukaan jopa 89 % suomalaisista tukee läheisiään digiasioissa.

Vastaajat tuntevat olevan varsin tyytyväisiä median käyttöönsä nykytilaan eivätkä koe tarvetta lisätä eri medioiden käyttöä. He voisivat kuitenkin opetella uutta, jos kokisivat siitä olevan hyötyä. Tutkimusten mukaan eri ikäryhmät käyttävät medioita eri tarkoituksiin, ja näin toki saa ollakin. Esimerkiksi KAVI:n Aikuisten mediaosaaminen Suomessa -tutkimuksessa (2021) on nähtävissä, että yli 50-vuotiaiden median käyttö painottui enemmän uutisten ja ajankohtaisten asioiden seuraamiseen, kun taas nuoremmilla ikäluokilla painotus oli viihtymisessä ja oppimisessa. KAVI:n tutkimuksen mukaan aktiivisimpia keskusteluun osallistujia sosiaalisessa mediassa ja keskustelupalstoilla olivat 35–39-vuotiaat, heistäkin vain 14 %.

Valtaosa vastaajista ei koe tarvetta lisätä osallistumistaan ajankohtaiseen keskusteluun. Ajankohtaiseen keskusteluun osallistumisen merkitystä olisi hyvä korostaa myös ikäihmisten kohdalla, sillä yhteiskuntamme hyötyy eri-ikäisten ihmisten vuoropuhelusta ja näkyvyydestä. Joka neljäs vastaaja kertoi, ettei kokenut keskusteluun osallistumista merkityksellisenä. Lähes sama osuus vastaajista arvioi, että voisi lisätä sisällön tuotantoa mediaan, jos kokisi sillä olevan merkitystä. Myös negatiivisen keskustelukulttuurin vaikutus nousi esiin kyselyn avoimissa vastauksissa.

Harva seniori vastasi, että sisällön tuotanto lisääntyisi, jos osaamista olisi enemmän, mutta avovastauksissa moni kertoi ajanpuutteen olevan yksi merkittävistä haasteista. Voisiko ajatella, että osaamisen myötä keskusteluun osallistumiseen ja median tuottamiseen tarvittava aika ei olisi niin suuri rasite?

Miksi seniorit eivät ole löytäneet merkitystä osallistua ajankohtaiseen keskusteluun? Herää kysymys siitä, onko verkossa osallistumiseen saatavilla tarpeeksi tietoa tai koskevatko keskustelut ja päätökset aidosti myös senioreita? Senioreiden joukossa on varmasti useita niistä Sitran (2022) tekemän selvityksen 700 000 suomalaisesta, jotka haluaisivat osallistua nykyistä enemmän päätöksentekoon, jos se olisi nykyistä helpompaa. Ikäihmiset tulisikin nähdä potentiaalisina sisällöntuottajina ja toisaalta digituen lisäksi tulisi olla enemmän tukea medialukutaidon eri muotoihin (Rivinen ym. 2021).

Valeutisten tunnistaminen koetaan vastaajien mukaan melko helpoksi ja kolme neljästä vastaajasta kokee, ettei tiedon luotettavuuden arviointiin liity sen kummempaa huolta. Voisi siis ajatella, että seniorit ovat varsin tyytyväisiä omiin mediataitoihinsa, eivätkä siitä syystä koe tarpeelliseksi kartuttaa uusia mediataitoja. Muuttuva media kuitenkin vaatii uuden oppimista kaiken aikaa, meistä jokaiselta. Voisiko mieltymys itsenäiseen opiskeluun kertoa siitä, ettei haluta myöntää osaamattomuutta muille?

Jotta voimme mahdollistaa seniorien osallistumisen yhteiseen ja ajankohtaiseen keskusteluun erilaisilla alustoilla, meidän tulee tehdä työtä asian eteen: nostaa esiin osallistumisen merkityksiä ja mahdollisuuksia sekä konkreettisia matalan kynnyksen keinoja ja tapoja.

Eri-ikäiset ihmiset tarvitsevat erilaisia tapoja ja motivaatiota uuden oppimiseen. Tehdään yhdessä työtä sen eteen, että yhä useampi seniori saa uutisensa luotettavina ja ajankohtaisina. Tehdään työtä myös sen eteen, että saamme seniorien äänen kuuluviin yhteiskunnallisissa keskusteluissa.

SeniorSurfin vinkit seniorien mediataitojen kasvattamiseksi:

- Seniorien mediataidot -keskustelukortit
 - Nämä ja muita mediataitomateriaaleja ryhmille ja itseopiskeluun [SeniorSurfin materiaalipankista](#).
- Senioreille suunnatut digiopastukset
 - Digiopastajien mediataitojen kasvattaminen
 - Teemoitetut opastustuokiot
- Keskusteluryhmät tai opintopiirit, esimerkiksi aiheista:
 - Valokuvat
 - Tiedon haku
 - Mitä tekoäly on? Mihin sitä voi käyttää?
 - Osallisuus yhteiskunnassa

Lähteet

Digi- ja väestötietovirasto 2023. Digi ensin, mutta ei yksin. Digitaitoraportti 2023.

<https://dvv.fi/digitaitoraportti>

KAVI 2021. Aikuisten mediaosaaminen Suomessa. Suomalaisten mediataidot -kysely.

<https://medialukutaitosuomessa.fi/suomalaiset-pitavat-mediaosaamistaan-melko-hyvana-nuoret-aikuiset-varmimpia-taidoistaan/>

Rivinen, S., Rasi, P., Vuojärvi, H. ja Purtilo-Nieminen, S. 2021. Ikäihmiset tarvitsevat digitukea laaja-alaisempaa mediakasvatusta. Teoksessa Tiedeneuvonnan kehittämishanke Sofi (toim.), Ilmiökartta: digitalisen median vaikutukset lapsiin, nuoriin ja ikäihmisiin.

https://acadsci.fi/sofi/wp-content/uploads/ikaihmiset_tarvitsevat_digitukea_laajempaa_mediakasvatusta_Ilmiokartta_Sofi_2021_Rivinen_ym.pdf

Sitra 2022. Demokraattiset osallistumismahdollisuudet Suomessa.

https://media.sitra.fi/app/uploads/2022/12/sitra_demokraattiset_osallistumismahdollisuudet_suomessa_13.9.2022.pdf

Uutismedianliitto 2023. Medioiden luotettavuus osana Tuhat suomalaista -tutkimusta.

<https://www.uutismediat.fi/ajankohtaista/sanomalehtien-ylivoima-luotettavimpana-mediana-vahvistui/>